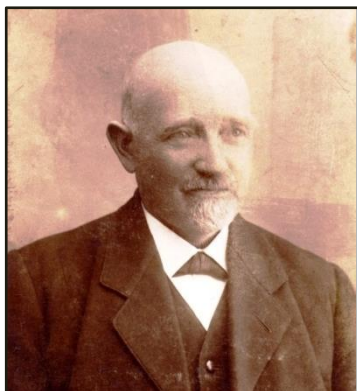

Den store ulykke på Kaptajngården i Vester Hæsinge

Rasmus Banke 1859 – 1946

Rasmus er født på den gamle slægtsgård "Bankegården", Birkevej 47 i Vester Hæsinge.

Rasmus overtog den gamle slægtsgård efter sin far og drev den med meget stor dygtighed, ligesom han tog aktivt del i sognets liv.

Som ældre nedskrev han sine erindringer, og artiklen om ulykken er hentet i et lille hæfte han fik udgivet, og som kan ses på arkivet.

I 1886 skete den store ulykke paa Kaptajngaarden i Vester Hæsinge.

Kaptajngaarden er den yderste gård i Vester Hæsinge By i det nordvestlige hjørne af Byen, ved den vestlige Side af vejen, som kaldes Vestergade. Den nuværende ejer hedder Jens Pilegaard. Den gang ulykken skete, ejedes gården af Kristen Banke, han havde en gård foruden, som kaldes Godthaab, den yderste gård i Vestergade, omtrent ude ved Sandhøjbanken.

Året 1875 blev det første fællesmejeri i V. Hæsinge oprettet af en nordmand ved Navn Sivertsen. Hver enkelt leverede selv sin mælk på mejeriet, og tog så den skummetmælk med tilbage, som de havde brug for til husholdning. De, som boede i den øverste byende, kunne trække ad gangstien over marken over Mosegaardens brændetoft. Der var den gang åbning ved siden af stenten med en lille luge for, der kunne pigerne så trække igennem med mælkevojnene.

Prisen på mælk var beregnet efter smørprisen: Pr. 28 pund mælk til 1 pund smør. Det var til at begynde med et bøttemejeri og et vandmejeri. Centrifuger kendtes ikke den gang.

Nordmanden Sivertsen, som begyndte på mejeriet, kunde det ikke gå for, han forstod sig ikke på mejeridrift selv. Han satte vist al sin formue til, og så rejste han fra det hele.

Så overtog Kristen Banke mejeriet, han havde en voksen Søn, Peder Banke, som hjalp til med regnskabsføring. Der blev efterhånden mere mælk. Leverandørerne leverede ikke længere mælken selv. Kristen Banke havde selv skaffet sig mælkevojn med hestekøretøj, og kørte nu en mælkerute omkring og hentede mælken. Så blev det hurtigt et stort mejeri med meget mælk og arbejde til flere i mejeriet, og der blev anskaffet en centrifuge. Min broder, Hans Peder, som var forlovet med Kristen Bankes datter, kom om på fællesmejeriet som bestyrer og regnskabsfører, medens Kristen Bankes søn, Peder Banke var soldat. Det var en meyerske, som forestod mejeriet og bestyrede det. Det var ikke almindeligt den gang at have mejerister til det. Hun havde så flere yngre til at hjælpe til i mejeriet, baade karle og piger.

Det var som foran nævnt 1886, at den store ulykke på mejeriet skete ved, at centrifugen, som brugtes dengang, sprang i stykker. Det var ikke den slags centrifuger, som bruges nu, den var meget større i omgang og meget

Kaptajngården som den så ud omkring 1920.

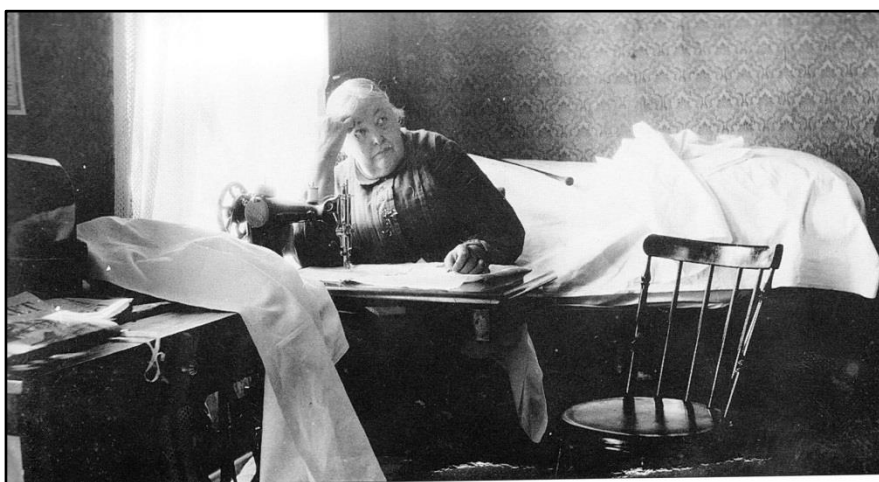
Siden 1990 har Kaptajngården huset en kommunal børnehave.

sværere i det hele, men den kunne altså ikke holde til den fart, den skulle have, når den skulle bruges. Det var et sørgeligt tilfælde, der skete, da centrifugen sprang i stykker. En mejerist blev slået ihjel på stedet, et stykke af centrifugen ramte ham og slog et stort hul på maven, så indvoldene væltede ud, og han døde med det samme. Mejersken, Maren Andersen fra Tørringe, fik det ene ben slået i stykker, så det måtte amputeres et stykke ovenfor knæet, hun kom så til at gå med træben. En mejerist fik mindre kvæstelser. Den dag, ulykken skete sad vi netop i Bankegården og spiste til middag, da der kom en ung karl løbende ind gennem tofteporten. Han råbte hvad der var sket og skulle sige fra broder, at jeg hurtigst muligt skulle køre til Faaborg efter doktor Bisgård. Poul Jeppesen, en karl på Kaptajngården, var på vej herom med Kristen Bankes de to gule heste. Dem skulle jeg sætte for vor lille fjedervogn, og så køre lige så stærkt til Faaborg, som jeg kunne.

Vor forkarl skulle skynde sig at ride bagefter med vore to mørkebrune, som var køreheste. Vi havde den gang præstegården i forpagtning og skulle køre alle køreture for præsten. – Forkarlen skulle skynde sig sådan, at han kunne være nået til toppen af Gåsebjergetsand til jeg kom der igen hjemefter og havde været inde i Faaborg efter doktor Bisgård. Så havde jeg kørt alt det, hestene kunne udholde, til jeg nåede toppen. Da Poul Jeppesen red om ad gaden med Kristen Bankes de to gule heste, alt det, de kunne løbe, og han piskede på dem endda, var der nogen som så det, der troede, at Poul var blevet tosset og ville standse ham, men der var ikke noget at gøre. Poul blev ved med at ride, så stærkt han kunne, og blev ved med at bruge piskan.

Hestene blev hurtigt spændt for og jeg sprang i vognen og kørte med fuld fart straks. Jeg havde ikke fået min frakke knuppet, der var nogen, der så, at jeg knappede frakken, da jeg kørte op gennem byen. Jeg kørte med den stærke fart hele vejen til Faaborg, ind gennem Vesterport, med samme fart hen ad gaden, så rask uden om hjørnet, opad Mellemgade, så vognen slingrede over mod kantstenen, på den anden side af gaden. Folk kom springende og kiggede ud af butiksdøren for at se, hvad det var for et køretøj med sådan fart, de troede, det var nogle heste, som løb løbsk. Jeg kørte med samme fart fra apoteket, forbi torvet, ned til enden af Østergade, igennem porten, som var lige for, ind i gården og vendte vognen, holdt hen imod porten til trappen ved indgangen, hvor doktoren boede. Han kom straks ud, og jeg sagde ham så, hvad der var sket og bad ham følge med derhen snarest muligt. Det ville han godt om et øjeblik, når han fik ordnet, hvad han skulle. Så bad han mig køre op på apoteket og bestille nogle forbindssager og medicinen straks, som han skulle bruge, at det kunne være parat, til han kom, han ville jo komme straks. Jeg kørte så op på apoteket og bestilte sagerne. Jeg så ned ad Østergade efter doktoren, men da jeg ikke kunne se ham, vendte jeg hurtigt vognen om og kørte ned og fik ham med. Derefter kørte vi rask op til apoteket og fik de bestilte sager udleveret. Så kørte jeg rask hjemefter igen, ud af byen, ad landevejen op ad Svanninge bakker. Jeg drev på hestene, alt det, jeg kunne, helt op over højdepunktet af Gåsebjerget Sand. Der var vor karl så mødt med vore de mørkebrune heste. Vi fik hurtigt de gule spændt fra vognen og de mørkebrune spændt for i stedet. De gule heste var jo nu også så overanstrengte, at de næsten ikke kunne mere. Det havde også været en streng tur for dem, havde det ikke været kraftige heste, kunne de ikke have gjort den tur sådan.

Så snart vi havde fået skiftet heste, kørte jeg rask hjemefter, nu jeg havde fået friske heste, kunne jeg rigtig køre stærkt igen. Jeg drev dem så stærkt, de kunne løbe, hele vejen, både op og ned ad bakkerne, der var

Mejerske Maren Andersen, som kom til skade ved ulykken, ses her i sin systue i Tørringe omkring 1920.

ingen skridtgang op ad bakkerne. Da vi var kommet forbi Trente Mølle, hen på Viemose Bakke, holder Lars Bonde der med to heste, som han mente, skulle bruges som forspænd. Så siger doktoren: "Jeg synes ikke det er nødvendigt at skifte heste, det ser ud til, at de to, vi har for, nok kan køre turen". Det mente jeg også, og så var det jo kun spild af tid at skifte. Jeg kørte så rask forbi og med den samme stærke fart helt igennem Vester Hæsinge By og om til Kaptajngården med doktoren.

Kristen Banke kom og hilste på mig og fortalte lidt om, hvad der var sket, han nævnte noget om den mejerist, som havde fået maven slået i stykker, så indvoldene væltede ud på gulvet, han lå derinde på gulvet endnu. Kristen Banke sagde til mig, om jeg ikke ville ind og se det, men jeg sagde nej.

Det var jo gået godt med den raske køretur til Faaborg og de to gange frem og tilbage på gaden i Faaborg og hjem igen. Det var hurtigkørsel hele vejen, hele turen ud og hjem til Kaptajngården, men det gik godt. Hele køreturen blev gjort på halvanden time.

Man kan ikke lade være med at tænke på, hvor privilegeret vi er i vore dage, hvor telefon og bil kunne have gjort underværker. Efter den store ulykke blev der taget initiativ til at oprette et andelsmejeri i Vester Hæsinge, og det blev taget i brug i 1887.